C/2025/641

10.2.2025.

PADOMES IETEIKUMS,

(2025. gada 21. janvāris),

ar ko apstiprina Portugāles vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu

(C/2025/641)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. pantu,

ņemot vērā Regulu (ES) 2024/1263 un jo īpaši tās 17. pantu,

ņemot vērā Komisijas ieteikumu,

tā kā:

VISPĀRĪGI APSVĒRUMI

(1) Reformētā ES ekonomikas pārvaldības sistēma stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Reformētās ES ekonomikas pārvaldības sistēmas pamatelementi ir Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību ([1]) kopā ar grozīto Regulu (EK) Nr. 1467/97 par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu ([2]) un grozīto Padomes Direktīvu 2011/85/ES par dalībvalstu budžeta struktūrām ([3]). Sistēmas mērķis ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Tā arī veicina valstu atbildību, un tajā ir likts lielāks uzsvars uz vidēju termiņu apvienojumā ar noteikumu efektīvāku un konsekventāku izpildi.

(2) Jaunajā ekonomikas pārvaldības sistēmā būtiska vieta ir valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajiem plāniem, kurus dalībvalstis iesniedz Padomei un Komisijai. Šiem plāniem būtu jāpalīdz sasniegt divus mērķus: i) nodrošināt cita starpā, ka līdz korekcijas perioda beigām vispārējās valdības parāds ticami samazinās vai saglabājas piesardzīgos līmeņos un ka valdības budžeta deficīts vidējā termiņā tiek samazināts un saglabāts zem atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP, un ii) nodrošināt reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, un pievērsties ES kopīgajām prioritātēm. Tālab katrā plānā ir jāiekļauj vidēja termiņa saistības attiecībā uz neto izdevumu ([4]) virzību, kas faktiski paredz budžeta ierobežojumu uz plāna darbības laiku, kurš ir četri vai pieci gadi (atkarībā no dalībvalsts parastā sasaukuma perioda). Turklāt plānā ir jāpaskaidro, kā dalībvalsts nodrošinās reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos (tai skaitā attiecīgā gadījumā tajos, kuri attiecas uz makroekonomiskas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru (MNNP)), un kā dalībvalsts pievērsīsies Savienības kopīgajām prioritātēm. Fiskālās korekcijas periods aptver četru gadu laikposmu, un to var pagarināt ne vairāk kā par trīs gadiem, ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu, kas atbilst Regulā (ES) 2024/1263 noteiktajiem kritērijiem.

(3) Pēc tam, kad plāns ir iesniegts, Komisija novērtē, vai tas atbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Neto izdevumi atbilstoši Regulas (ES) 2024/1263 2. pantā sniegtajai definīcijai ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, ko pilnībā sedz Savienības fondu ieņēmumi, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

(4) Pēc Komisijas ieteikuma Padome pieņem ieteikumu, lai noteiktu attiecīgās dalībvalsts neto izdevumu virzību, un attiecīgā gadījumā apstiprina reformu un investīciju saistību kopumu, kas ir pamatā korekcijas perioda pagarināšanai.

APSVĒRUMI SAISTĪBĀ AR PORTUGĀLES VIDĒJA TERMIŅA FISKĀLI STRUKTURĀLO PLĀNU

(5) Portugāle savu valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu Padomei un Komisijai iesniedza 2024. gada 11. oktobrī. Iesniegšana notika Regulas (ES) 2024/1263 36. pantā noteiktā termiņa pagarinājumā, kam bija piekritusi Komisija, ņemot vērā Portugāles norādītos iemeslus.

Process pirms plāna iesniegšanas

(6) Lai veidotu dialogu, kura rezultātā tiek iesniegti valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālie plāni, Komisija 2024. gada 21. jūnijā saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 9. pantu nosūtīja Portugālei atsauces trajektoriju ([5]). Komisija publicēja šo atsauces trajektoriju 2024. gada 11. oktobrī ([6]). Atsauces trajektorija ir balstīta uz risku un ļauj nodrošināt, ka līdz fiskālās korekcijas perioda beigām un, ja netiek veikti papildu budžeta pasākumi, pēc korekcijas perioda beigām vispārējās valdības parāds vidējā termiņā ticami samazinās vai saglabājas piesardzīgā līmenī un ka vispārējās valdības budžeta deficīts korekcijas periodā tiek samazināts zem 3 % no IKP un vidējā termiņā saglabājas zem minētās atsauces vērtības. Vidējs termiņš tiek definēts kā desmit gadu laikposms, kas seko korekcijas perioda beigām. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 7. un 8. pantu atsauces trajektorija atbilst arī parāda ilgtspējas nosacījumam un deficīta noturības nosacījumam. Portugāles atsauces trajektorija, balstoties uz Komisijas pieņēmumiem, kas ir 2024. gada jūnijā nosūtīto iepriekšējo norādījumu pamatā, un pieņemot četru gadu korekcijas periodu, paredz, ka neto izdevumu pieaugums nedrīkstētu pārsniegt 1. tabulā sniegtās vērtības. Tas nozīmē, ka neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā (2025.–2028. gadā) ir 3,6 %.

1. tabula. Atsauces trajektorija, ko Komisija Portugālei iesniedza 2024. gada 21. jūnijā

	2025.	2026	2027	2028	Vidējais rādītājs 2025.–2028. gadā
Neto izdevumu maksimālais pieaugums (gadā, %)	4,1	3,6	3,4	3,3	3,6

Avots: Komisijas aprēķini.

(7) Portugāle un Komisija no 2024. gada jūlija līdz oktobrim risināja Regulas (ES) 2024/1263 12. pantā paredzēto tehnisko dialogu. Dialoga galvenās tēmas bija Portugāles paredzētā neto izdevumu virzība un tās pamatā esošie pieņēmumi (konkrētāk, potenciālā pieauguma aplēses), neatlikšanas nosacījuma izņēmums, kā arī reformas un investīcijas, ko paredzēts īstenot, lai reaģētu uz galvenajām Eiropas pusgada gaitā apzinātajām problēmām un pievērstos Savienības kopīgajām prioritātēm, kas ir taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās, sociālā un ekonomiskā noturība, enerģētiskā drošība un aizsardzības spēju palielināšana.

(8) Saskaņā ar Portugāles plānā sniegto informāciju pirms iesniegšanas nenotika apspriešanās ar attiecīgajām valsts ieinteresētajām personām (arī sociālajiem partneriem), kā paredzēts Regulas (ES) 2024/1263 11. panta 3. punktā, saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 36. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētajiem pārejas noteikumiem.

(9) Portugāles Valsts fiskālā padome ("*Conselho das Finanças Públicas*") sniedza atzinumu par makroekonomikas prognozi un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, kas ir daudzgadu neto izdevumu virzības pamatā. Fiskālā padome secināja, ka prognozes par ekonomikas izaugsmi un IKP deflatoru šķiet ticamas, bet izteica iebildumus par potenciālās izaugsmes un izlaides starpības aplēsēm to ticamības ziņā, ņemot vērā plāna vispārējo makroekonomisko scenāriju.

([5]) Dalībvalstīm un Ekonomikas un finanšu komitejai nosūtāmie iepriekšējie norādījumi ietver trajektorijas bez korekcijas perioda pagarinājuma un ar to (attiecīgi par četriem un septiņiem gadiem). Tie ietver arī galvenos sākotnējos nosacījumus un Komisijas vidēja termiņa valdības parāda prognozēšanas sistēmas pamatā esošos pieņēmumus. Atsauces trajektorija tika aprēķināta, pamatojoties uz metodiku, kas aprakstīta Komisijas *2023. gada parāda ilgtspējas pārskatā* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Tās pamatā ir Eiropas Komisijas 2024. gada pavasara prognoze un tās vidēja termiņa pagarinājums līdz 2033. gadam, un ilgtermiņa IKP pieaugums un novecošanas izmaksas atbilst Komisijas un Padomes kopīgajam *2024. gada ziņojumam par novecošanu* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#portugal.

(10) Valsts parlaments ar plānu tika iepazīstināts 2024. gada 11. oktobrī.

Citi saistīti procesi

(11) Portugāle 2025. gada budžeta plāna projektu iesniedza 2024. gada 15. oktobrī. Komisija atzinumu par šo budžeta plāna projektu pieņēma 2024. gada 26. novembrī ([7]).

(12) Padome 2024. gada 21. oktobrī adresēja Portugālei vairākus konkrētai valstij adresētus ieteikumus (KVAI) Eiropas pusgada ietvaros ([8]).

PLĀNA KOPSAVILKUMS UN KOMISIJAS NOVĒRTĒJUMS

(13) Turpmāk ir sniegts plāna novērtējums, ko Komisija veica saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 16. pantu.

Konteksts: makroekonomiskā un fiskālā situācija un perspektīvas

(14) Ekonomiskā aktivitāte Portugālē 2023. gadā pieauga par 2,5 % – šo pieaugumu veicināja iekšzemes pieprasījums un pakalpojumu eksports. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi paredzamā ekonomikas izaugsme 2024. gadā ir 1,7 %, kas galvenokārt skaidrojama ar privāto un publisko patēriņu. Paredzams, ka reālais IKP 2025. gadā palielināsies par 1,9 %, jo sagaidāms, ka paātrināsies investīcijas. Paredzams, ka 2026. gadā reālais IKP palielināsies par 2,1 %, ko papildus veicinās investīcijas, kā arī privātais un publiskais patēriņš. Sagaidāms, ka prognozes periodā (t. i., 2024.–2026. gadā) potenciālā IKP pieaugums Portugālē samazināsies no 2,5 % 2023. gadā līdz 1,9 % 2026. gadā, un tam par iemeslu būs mazāks darbaspēka ieguldījums, kas atspoguļo prognozēto darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaita samazinājumu. Bezdarba līmenis 2023. gadā bija 6,5 %, un saskaņā ar Komisijas prognozi tas 2024. gadā būs 6,4 %, 2025. gadā 6,3 % un 2026. gadā 6,2 %. Paredzams, ka inflācija (IKP deflators), kas 2023. gadā bija 6,9 %, 2024. gadā būs samazinājusies līdz 3,8 % un sasniegs 2,5 % 2025. gadā un 2,2 % 2026. gadā.

(15) Fiskālā ziņā Portugāles vispārējās valdības budžeta pārpalikums 2023. gadā bija 1,2 % no IKP. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi tas būs sasniedzis 0,6 % no IKP 2024. gadā un turpinās samazināties, sasniedzot 0,4 % no IKP 2025. gadā un, balstoties uz nemainīgas politikas pieņēmumu, 0,3 % 2026. gadā. Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozē ir ņemts vērā Portugāles 2025. gada budžeta projekts, kuru valdība valsts parlamentam ierosināja oktobrī. Vispārējās valdības parāds 2023. gada beigās bija 97,9 % no IKP. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs samazinājusies līdz 95,7 %. Prognozēts, ka 2025. gada beigās tas būs samazinājies vēl vairāk – līdz 92,9 % – un 2026. gada beigās līdz 90,5 % no IKP. Komisijas fiskālajā prognozē netiek ņemtas vērā vidēja termiņa plānos norādītās politikas saistības, kamēr tās nav papildinātas ar ticami paziņotiem un pietiekami precīzi formulētiem konkrētiem politikas pasākumiem.

Plānā norādītā neto izdevumu virzība un galvenie makroekonomiskie pieņēmumi

(16) Portugāles vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns aptver laikposmu no 2025. līdz 2028. gadam, un tajā ir paredzēta fiskālā korekcija četru gadu laikā.

(17) Plānā ir ietverta visa informācija, kas jāsniedz saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 13. pantu.

(18) Plānā valsts uzņemas saistības panākt 2. tabulā sniegto neto izdevumu virzību, kas laikposmā no 2025. līdz 2028. gadam atbilst neto izdevumu vidējam pieaugumam 3,6 % apmērā. Korekcijas perioda (2025.–2028. gads) neto izdevumu vidējais pieaugums, kas paredzēts plānā, kopumā ir tāds pats ([9]), kā norādīts atsauces trajektorijā, kuru Komisija nosūtīja 2024. gada 21. jūnijā. Plānā ir pieņemts, ka potenciālā IKP pieaugums pakāpeniski samazināsies no 2,4 % 2024. gadā līdz 1,6 % līdz 2028. gadam. Turklāt plānā paredzēts, ka IKP deflatora pieauguma temps samazināsies no 3,1 % 2024. gadā līdz 2,6 % 2025. gadā un pēc tam saglabāsies 2,0 % līmenī līdz 2028. gadam.

2. tabula. Portugāles plānā norādītā neto izdevumu virzība un galvenie pieņēmumi

	2024.	2025	2026	2027	2028	Vidējais rādītājs plāna darbības laikā 2025.–2028. gadā
Neto izdevumu pieaugums (gadā, %)	11,8	5,0	5,1	1,2	3,3	3,6
Neto izdevumu pieaugums (kumulatīvi no 2023. gada bāzes, %)	11,8	17,4	23,4	24,8	28,9	neattiecas

([7]) Komisijas atzinums par Portugāles budžeta plāna projektu, 26.11.2024., C(2024)9063 final.
([8]) Padomes Ieteikums (2024. gada 21. oktobris) par Portugāles ekonomikas, budžeta, nodarbinātības un strukturālo politiku.
([9]) Atšķirība nav redzama noapaļošanas dēļ.

	2024.	2025	2026	2027	2028	Vidējais rādītājs plāna darbības laikā 2025.–2028. gadā
Potenciālā IKP pieaugums (%)	2,4	2,1	2,0	1,7	1,6	1,8
Inflācija (IKP deflatora pieaugums) (%)	3,1	2,6	2,0	2,0	2,0	2,2

Avots: Portugāles vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns un Komisijas aprēķini.

Plāna neto izdevumu saistību ietekme uz vispārējās valdības parādu

(19) Ja plānā norādītā neto izdevumu virzība un tās pamatā esošie pieņēmumi īstenosies, vispārējās valdības parāds saskaņā ar plānu pamazām samazināsies no 95,9 % no IKP 2024. gadā līdz 83,2 % no IKP korekcijas perioda beigās (2028. gadā), kā norādīts nākamajā tabulā. Tiek prognozēts, ka pēc korekcijas vidējā termiņā parāda attiecība saskaņā ar plānu pastāvīgi samazināsies, līdz 2038. gadam sasniedzot 64,8 %.

3. tabula. Portugāles plānā norādītā vispārējās valdības parāda un bilances attīstība

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Valdības parāds (% no IKP)	97,9	95,9	93,3	90,4	87,2	83,2	64,8
Valdības bilance (% no IKP)	1,2	0,4	0,3	0,1	1,1	1,3	- 1,2

Avots: Portugāles vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns.

Tādējādi saskaņā ar plānu līdz korekcijas perioda beigām (2028. gadam) vispārējās valdības parāda attiecība turpinās samazināties. Balstoties uz plānā norādītajiem pieņēmumiem, tas ir ticami, jo saskaņā ar visiem Komisijas parāda ilgtspējas analīzes deterministiskajiem stresa testiem tiek prognozēts, ka parāds desmit gadu laikā pēc korekcijas perioda samazināsies, un stohastiskās prognozes liecina, ka parāds samazināsies ar pietiekami lielu varbūtību. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta a) punktā un 16. panta 2. punktā noteiktajai prasībai attiecībā uz parādu.

Plāna neto izdevumu saistību ietekme uz vispārējās valdības bilanci

(20) Balstoties uz plānā norādīto neto izdevumu virzību un pieņēmumiem, vispārējās valdības budžeta pārpalikums palielināsies no 0,3 % no IKP 2025. gadā līdz 1,3 % no IKP 2028. gadā. Tādējādi saskaņā ar plānu vispārējās valdības bilance korekcijas perioda beigās (2028. gadā) nepārsniegtu atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Arī desmit gadu periodā pēc korekcijas perioda (t. i., līdz 2038. gadam) valdības budžeta deficīts nepārsniegtu 3 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta b) punktā un 16. panta 2. punktā noteiktajai prasībai attiecībā uz deficītu.

Fiskālās korekcijas profils laikā

(21) Plānā aprakstītās fiskālās korekcijas profils laikā, ko mēra kā izmaiņas strukturālajā primārajā bilancē, ir vēlāks salīdzinājumā Regulas (ES) 2024/1263 6. panta c) punktā minēto parasti piemēroto noklusējuma lineāro trajektoriju. Plānā norādīts, ka šo fiskālās korekcijas profilu nosaka ar Atveseļošanas un noturības mehānisma aizdevumiem finansēto projektu ietekme uz izdevumiem. Strukturālās primārās bilances izmaiņas saskaņā ar plānu ir parādītas 4. tabulā. Strukturālā primārā pārpalikuma samazinājums 2025. un 2026. gadā un palielinājums 2027. gadā galvenokārt skaidrojams ar šāda veida izdevumiem (tiek lēsts, ka 2025. un 2026. gadā tie palielināsies attiecīgi par 0,2 un 0,6 procentpunktiem no IKP). Neņemot vērā izdevumus, kas saistīti ar projektiem, kurus finansē

no Atveseļošanas un noturības mehānisma aizdevumiem, sagaidāms, ka fiskālā korekcija korekcijas periodā (2025.–2028. gads) palikts visumā lineāra. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas jomas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta c) punktā un 36. panta 1. punkta e) apakšpunktā noteiktajam neatlikšanas nosacījumam un 36. panta 1. punkta e) apakšpunkta pārejas noteikumam.

4. tabula. Portugāles plānā norādītā strukturālās primārās bilances attīstība

	2023.	2024	2025	2026	2027	2028
Strukturālā primārā bilance (% no IKP)	3,2	2,3	2,1	1,7	2,8	2,9
Strukturālās primārās bilances izmaiņas (procentp.)	n. p.	- 0,9	- 0,1	- 0,5	1,1	0,1

Avots: Portugāles vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns.

Plāna atbilstība deficīta noturības nosacījumam

(22) Ja plānā norādītie pieņēmumi īstenosies un saistības tiks īstenotas, strukturālais budžeta deficīts visā korekcijas periodā noturētos zem 1,5 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, Regulas (ES) 2024/1263 8. panta 1. punktā minētā kopējā noturības rezerve joprojām tiks ievērota, un tāpēc Regulas (ES) 2024/1263 8. panta 2. punktā minētais strukturālās primārās bilances papildu uzlabojums nav nepieciešams.

Plāna atbilstība parāda ilgtspējas nosacījumam

(23) Ievērojot Regulas (ES) 2024/1263 7. pantu, tā kā saskaņā ar plānu vispārējās valdības parāds 2025. un 2026. gadā pārsniegs 90 % no IKP, parāda attiecībai ir jāsamazinās vismaz par vidēji vienu procentpunktu gadā, līdz tā ir mazāka par 90 %, un pēc tam tai jāsamazinās par vidēji 0,5 procentpunktiem. Šis vidējais samazinājums, kas ir vienāds ar 3,0 procentpunktiem, ir aprēķināts par 2024.–2028. gada periodu. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst parāda ilgtspējas nosacījumam.

Plāna makroekonomiskie pieņēmumi

(24) Plāna pamatā ir pieņēmumi, kas atšķiras no Komisijas pieņēmumiem, kurus tā Portugālei nosūtīja 2024. gada 21. jūnijā. Konkrēti, plānā ir izmantoti atšķirīgi pieņēmumi attiecībā uz sešiem mainīgajiem lielumiem, proti, sākuma stāvokli (t. i., strukturālā primārā bilance 2024. gadā), potenciālā IKP pieaugumu, IKP deflatora pieaugumu, reālā IKP pieaugumu, nominālo netiešo procentu likmi un atlikumu un plūsmu korekciju. Turklāt fiskālā korekcija tiek piemērota atlikti. Tālāk sniegts šo pieņēmumu atšķirību novērtējums. Pieņēmumu atšķirības, kurām ir būtiskākā ietekme uz neto izdevumu vidējo pieaugumu, ir norādītas tālāk, par katru no tām sniedzot atsevišķu novērtējumu.

— Plānā pieņemts, ka potenciālā IKP pieaugums korekcijas periodā (līdz 2028. gadam) būs nedaudz lielāks par vidēji 0,1 procentpunktu. Pēc korekcijas perioda beigām, t. i., no 2028. gada, potenciālās izaugsmes laikrindas tuvinās Komisijas iepriekšējiem norādījumiem. Tā rezultātā plānā paredzētais neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā ir lielāks nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem. Kopumā šī atšķirība līdz 2028. gadam izriet no atjauninātajām potenciālā IKP laikrindām, ko sagatavojusi Portugāle un kas balstītas uz kopīgi saskaņoto ES metodiku. Tā tiek uzskatīta par ticamu, jo to izskaidro Portugāles vidēja termiņa fiskāli strukturālajā plānā ietvertās īstermiņa makroekonomiskās prognozes, kas ir nedaudz labvēlīgākas nekā iepriekš sniegtie norādījumi, bet atbilst Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozei, nedaudz augšupvērsta reālā IKP pieauguma pārskatīšana 2022.–2023. gadam un *Eurostat* atjauninātās iedzīvotāju skaita prognozes. Līdz ar to uzskatāms, ka šis pieņēmums ir pienācīgi pamatots.

— Plānā pieņemtais fiskālās korekcijas profils laikā, ko mēra kā izmaiņas strukturālajā primārajā bilancē, ir atlikts uz 2027. un 2028. gadu, un tas atšķiras no Komisijas pieņēmumu par lineāru korekciju. Tā rezultātā plānā paredzētais neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā ir mazāks nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem. Šo atšķirību nosaka ar Atveseļošanas un noturības mehānisma aizdevumiem finansēto projektu

prognozētā ietekme uz izdevumiem, un paredzams, ka 2026. gadā tā palielināsies līdz 1,0 % no IKP salīdzinājumā ar 0,1 % no IKP 2024. gadā. Fiskālās korekcijas atlikšana atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta c) punktam un 36. panta 1. punkta e) apakšpunkta pārejas noteikumam. Līdz ar to uzskatāms, ka šis pieņēmums ir pienācīgi pamatots.

Pārējām atšķirībām nav būtiskas ietekmes uz neto izdevumu vidējo pieaugumu salīdzinājumā ar Komisijas pieņēmumiem. Kopumā visas pieņēmumu atšķirības kopā plānā rada vidējo neto izdevumu pieaugumu, kas kopumā atbilst atsauces trajektorijai. Komisija ņems vērā iepriekš minēto plāna pieņēmumu novērtējumu turpmākajos novērtējumos par atbilstību neto izdevumu virzībai.

Plāna fiskālā stratēģija

(25) Saskaņā ar plānā sniegto orientējošo fiskālo stratēģiju saistības attiecībā uz neto izdevumiem tiks īstenotas, gan iegrožojot izdevumus, gan diskrecionāri palielinot ieņēmumus. Plānā ir izklāstīti ieņēmumus samazinoši fiskālās politikas pasākumi, piemēram, plānotā jauniešiem paredzētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa režīma atjaunināšana, tomēr paredzams, ka tie tiks kompensēti ar enerģētikas ārkārtas pasākumu atcelšanu 2025. gadā, piemēram, oglekļa likmes iesaldēšanas atcelšanu degvielas nodokļa ietvaros un to projektu pakāpenisku izbeigšanu 2027. gadā, kurus finansē ar Atveseļošanas un noturības mehānisma aizdevumiem. Pieņemamo politikas pasākumu specifikācija ir jāapstiprina vai jākoriģē un jāizsaka skaitļos gada budžetos. Plānā paredzētās orientējošās fiskālās stratēģijas īstenošanu apdraud riski, kas izriet no riskiem, kuri saistīti ar augošo izdevumu spiedienu uz publiskā sektora algām un sociālajiem pārvedumiem. Turklāt 2025. gada budžeta plāna projektā ir konkretizēti politikas pasākumi, ar kuriem paredzēts īstenot saistības attiecībā uz 2025. gada neto izdevumiem ([10]).

Plānā paustie nodomi attiecībā uz reformām un investīcijām, ar ko paredzēts reaģēt uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, un pievērsties Savienības kopīgajām prioritātēm

(26) Plānā ir aprakstīta plānotā politika attiecībā uz reformām un investīcijām, ar ko paredzēts reaģēt uz galvenajām problēmām, kuras apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši KVAI, un pievērsties ES kopīgajām prioritātēm. Plāna reformu un investīciju pamatā ir esošs valdības stratēģijas dokuments (“*Grandes Opções 2024–2028*”). Plānā ir iekļautas vairāk nekā 60 reformas un investīcijas, no kurām 27 ir klasificētas kā tādas, ko finansiāli atbalsta ar Atveseļošanas un noturības mehānisma un kohēzijas politikas fondu līdzekļiem.

(27) Attiecībā uz kopīgo prioritāti “taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās, tostarp Regulas (ES) 2021/1119 noteiktie klimata mērķi” plāns ietver Ūdens stratēģiskā plāna izstrādi un īstenošanu un īpašu programmu izstrādi ūdens izmantošanas efektivitātes veicināšanai (2024. gada KVAI par ūdens izmantošanas efektivitāti), pasākumus atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanai un aprites ekonomikas veicināšanai (2022. un 2023. gada KVAI par aprites ekonomiku), investīcijas ātrdarbīga mobilā interneta tīklos, kas paredzēti teritorijām ar zemu apdzīvotības blīvumu, un valsts digitālajā stratēģijā (2019. gada KVAI par digitālās pratības uzlabošanu), dzelzceļa infrastruktūras (dzelzceļa un ātrgaitas vilciena līniju) būvniecību (2020. un 2019. gada KVAI par dzelzceļa infrastruktūru), kā arī tādu programmu stiprināšanu, kuru mērķis ir atbalstīt investīcijas ēku energoefektivitātē, jo īpaši dzīvojamās ēkās, kā paredzēts atveseļošanas un noturības plānā (ANP; 2023. un 2022. gada KVAI par ēku energoefektivitāti). Attiecībā uz šo kopīgo prioritāti Portugāle ietver arī datu starpsavienojumu palielināšanu starp nodokļu un sociālā nodrošinājuma iestādēm, reģistriem un notāru birojiem, šādi tiecoties īstenot 2024., 2023. un 2022. gada KVAI par nodokļu un sociālās aizsardzības sistēmu efektivitāti.

(28) Attiecībā uz kopīgo prioritāti “sociālā un ekonomiskā noturība, tostarp Eiropas sociālo tiesību pīlārs” plānā ir iekļauts valsts minimālās algas palielinājums (2020. un 2019. gada KVAI par darba tirgu un sociālo aizsardzību) un pasākums, kura mērķis ir garantēt vispārēju un brīvu piekļuvi bērnu aprūpei un pirmsskolas izglītībai (2020. un 2019. gada KVAI par sociālās aizsardzības rezultativitāti un adekvātumu), darbības, kas saistītas ar darba tirgus politiku, tajā skaitā prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas programmas, kas iekļautas ANP (2020. un 2019. gada KVAI par prasmēm un izglītību), investīciju līnijas izveide jaunuzņēmumiem un iespējkapitālam, izveidojot fondu hibrīdkapitāla investīcijām (2020. gada KVAI par inovāciju), maksātnespējas režīmu reforma, kuras mērķis ir paātrināt apstrādi un tiesas nolēmumu pieņemšanu un kura iekļauta arī ANP (2019. gada KVAI par maksātnespējas un atgūšanas procedūru efektivitātes palielināšanu), reforma attiecībā uz uzņēmumu ziņošanu saistībā ar sabiedrisko pakalpojumu saistībām un valsts kompensāciju (2019. gada KVAI par valsts uzņēmumiem), daudzgadu investīciju

([10]) Sk. Komisijas atzinumu par Portugāles budžeta plāna projektu, 26.11.2024., C(2024)9063 final.

plāns valsts veselības dienestam un fizisko aktivitāšu un sporta plāns (2020. gada KVAI par veselības aprūpi), kā arī ar uzņēmumu pārstrukturēšanu un apvienošanos saistītā nodokļu režīma vienkāršošana (2024. gada KVAI par nodokļu sistēmas rezultativitātes uzlabošanu).

(29) Attiecībā uz kopīgo prioritāti "enerģētiskā drošība" plānā ir iekļauta reforma, kuras mērķis ir racionalizēt atjaunīgās enerģijas projektu licencēšanu (Atjaunīgo energoresursu projektu licencēšanas uzdevumu struktūra – *EMER 2030*), kas ir paredzēta arī ANP *REPowerEU* nodaļā (2023. un 2022. gada KVAI par atļauju vienkāršošanu un digitalizāciju atjaunīgās enerģijas ieviešanai), pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt integrētāku, koordinētāku un efektīvāku energotīklu plānošanu, kā arī valsts stratēģija kritiski svarīgo un stratēģisko izejvielu apzināšanai, identificēšanai un ilgtspējīgai izmantošanai.

(30) Attiecībā uz kopīgo prioritāti "aizsardzības spējas" plānā ir paredzēta aizsardzības rūpniecības spēju stiprināšana, palielinot investīcijas ekipējumā, materiālos un militāro iekārtu modernizācijā, kā arī konkrētu publiskā iepirkuma procedūru pārskatīšana aizsardzības jomā.

(31) Plānā ir sniegta informācija arī par to, kā tas saskan ar kohēzijas politikas fondiem un Portugāles ANP un attiecīgā gadījumā papildina tos. Portugāle ir paredzējusi saiknes starp reformām un investīcijām valsts stratēģiskajos uzdevumos, ANP un partnerības nolīgumā, arī attiecīgā gadījumā sasaistot attiecīgās kohēzijas politikas programmas, ANP pasākumus un Eiropas sociālo tiesību pīlāru.

(32) Plāna mērķis ir palīdzēt nodrošināt Portugāles publisko investīciju vajadzības, kas saistītas ar ES kopīgajām prioritātēm. Attiecībā uz kopīgo prioritāti "taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās" Portugāle norāda, ka ir vajadzīgs savstarpēji savienota infrastruktūras tīkla plāns, lai uzlabotu ūdens izmantošanas efektivitāti, nepieciešami atjaunošanas un dabas saglabāšanas pasākumi, valsts meža pakts un vairāk noturības uzlabošanas pasākumu piekrastes teritorijās nolūkā pielāgoties klimata pārmaiņu ietekmei, kā arī nepieciešams investēt digitalizācijā un tehnoloģiskajā inovācijā. Attiecībā uz kopīgo prioritāti "sociālā un ekonomiskā noturība" Portugāle norāda, ka ir vajadzīgs vairāk atbalsta pasākumu personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē un cilvēku tirdzniecības. Attiecībā uz enerģētisko drošību Portugāle norāda, ka ir jāturpina centieni diversificēt energoresursu struktūru un samazināt atkarību no fosilajām degvielām, kā arī labāk pārvaldīt ģeoloģiskos resursus un kritiski svarīgās izejvielas. Visbeidzot, lai stiprinātu aizsardzības spējas, Portugāle apzina finansējuma un investīciju trūkumu militārajā jomā un vajadzību uzlabot militārās karjeras pievilcību.

Komisijas novērtējuma secinājums

(33) Kopumā Komisija uzskata, ka Portugāles plāns atbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām.

PADOMES VISPĀRĒJAIS SECINĀJUMS

(34) Padome atzinīgi vērtē Portugāles vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu un uzskata, ka tā pilnīga īstenošana palīdzētu nodrošināt stabilas publiskās finanses un atbalstīt valsts parāda ilgtspēju, kā arī ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi.

(35) Padome pieņem zināšanai Komisijas veikto plāna novērtējumu. Tomēr Padome aicina Komisiju iesniegt savu novērtējumu par turpmākajiem plāniem atsevišķā dokumentā, kas nav Komisijas ieteikumi Padomes ieteikumiem.

(36) Padome pieņem zināšanai Komisijas novērtējumu par neto izdevumu virzību un galvenajiem makroekonomiskajiem pieņēmumiem plānā, tostarp saistībā ar Komisijas iepriekšējiem norādījumiem, kā arī plāna neto izdevumu virzības ietekmi uz valsts budžeta deficītu un parādu. Padome pieņem zināšanai Komisijas novērtējumu, ka makroekonomiskie un fiskālie pieņēmumi – lai gan dažos gadījumos tie atšķiras no Komisijas pieņēmumiem, tostarp, lai ņemtu vērā atjauninātus makroekonomiskos un fiskālos datus, – kopumā ir pienācīgi pamatoti un ir balstīti uz pārliecinošiem ekonomiskiem argumentiem. Padome pieņem zināšanai plāna plašo fiskālo stratēģiju un riskus attiecībā uz perspektīvu, kas varētu ietekmēt makroekonomikas scenārija un pamatā esošo pieņēmumu īstenošanu un plāna neto izdevumu virzības sasniegšanu. Konkrētāk, Padome atzīmē, ka saskaņā ar plānu, izņemot izdevumus, kas saistīti ar projektiem, kurus finansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma aizdevumiem, pamatā esošie fiskālās korekcijas centieni plāna darbības laikā ir lineāri. Padome atzinīgi vērtē to, ka pirms plāna iesniegšanas valsts līmenī tika iesaistītas attiecīgās ieinteresētās personas. Padome arī atzīmē, ka ģeopolitiskie riski var radīt spiedienu uz aizsardzības izdevumiem.

(37) Padome sagaida, ka Portugāle būs gatava vajadzības gadījumā pielāgot savu fiskālo stratēģiju, lai nodrošinātu neto izdevumu virzības sasniegšanu. Padome apņemas cieši uzraudzīt ekonomikas un fiskālās norises, tostarp tās, kas ir plāna scenārija pamatā.

(38) Padome uzskata, ka ir pamatoti turpināt diskusijas, lai panāktu kopīgu izpratni par kumulatīvo neto izdevumu pieauguma tempu ietekmi uz gada uzraudzību, gatavojoties nākamajai fiskālās uzraudzības kārtai.

(39) Padome pieņem zināšanai Komisijas aprakstu par reformām un investīciju vajadzībām un nodomiem, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, un uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt šādu reformu un investīciju īstenošanu. Padome, pamatojoties uz Komisijas iesniegtajiem ziņojumiem, izvērtēs šādas reformas un investīcijas un uzraudzīs to īstenošanu Eiropas pusgada ietvaros.

(40) Padome gaida Portugāles gada progresa ziņojumus, kuros jo īpaši tiks sniegta informācija par Padomes noteiktā neto izdevumu virzības sasniegšanas gaitu, kā arī par plašāku reformu un investīciju īstenošanu Eiropas pusgada kontekstā.

(41) Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 17. pantu Padomei būtu jāiesaka Portugālei plānā noteiktā neto izdevumu virzība,

AR ŠO IESAKA Portugālei rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka neto izdevumu pieaugums nepārsniedz šā ieteikuma I pielikumā noteiktos maksimumus.

Briselē, 2025. gada 21. janvārī

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

A. DOMAŃSKI

I PIELIKUMS

Neto izdevumu maksimālie pieauguma tempi
(gada un kumulatīvie pieauguma tempi nominālā izteiksmē)

Portugāle

Gadi		2025	2026	2027	2028
Pieauguma tempi (%)	Gadā	5,0	5,1	1,2	3,3
	Kumulatīvi (*)	17,4	23,4	24,8	28,9

(*) Kumulatīvos pieauguma tempus aprēķina, par bāzes gadu pieņemot 2023. gadu. Kumulatīvos pieauguma tempus izmanto, veicot kontroles konta *ex post*atbilstības ikgadējo uzraudzību.